

Tahap Penerimaan Pelajar terhadap Peruntukan Bahasa Melayu dalam Perlembagaan Persekutuan

NAZRI MUSLIM & ABDUL LATIF SAMIAN

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengkaji tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan di kalangan pelajar Institut Pengajian Tinggi Awam terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam Perlembagaan Persekutuan dalam konteks hubungan etnik di Malaysia. Kajian ini melibatkan seramai 800 responden yang dipilih dari empat buah IPTA. Data kajian diperolehi melalui soal selidik yang dianalisis menggunakan program SPSS. Statistik deskriptif seperti frekuensi, peratusan, min, statistik jadual silang (crosstabulation) dan correlation coefficient digunakan bagi menerangkan latar belakang responden dan menilai tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan. Hasil kajian menunjukkan tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan adalah tinggi secara keseluruhan. Begitu juga, tidak terdapat perbezaan yang ketara tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar mengikut demografi. Namun, dari segi tahap penerimaan terdapat perbezaan yang agak ketara mengikut etnik, agama dan aliran pendidikan. Berdasarkan dapatan kajian, beberapa cadangan telah dikemukakan bagi menangani isu berkaitan dengan peruntukan bahasa Melayu. Seterusnya, kajian ini turut menyumbang kepada bidang ilmu kerana metodologinya berbentuk kuantitatif berbeza dengan kebanyakan kajian sebelum ini yang dilakukan secara kualitatif serta menghasilkan satu instrumen soal selidik untuk kajian selanjutnya.

Kata kunci: Bahasa Melayu, Perkara 152, etnik, kontrak sosial, Perlembagaan Persekutuan

ABSTRACT

This research aims to examine the level of knowledge, understanding, acceptance and perception among public university students towards Malay language in the Federal Constitution within the context of ethnic relations in Malaysia. This research involves 800 respondents selected from four public universities. The data is collected through survey with SPSS to analyze the function of descriptive statistic such as frequency, percentage, mean, cross tabulation and correlation coefficient to describe and explain respondents'

background and evaluate their level of knowledge, understanding, acceptance and perception towards Malay language in the Constitution. Whereas the Chi Square Test is used to identify any significant relationships between ethnicity, religion, education stream (primary and secondary) and also current residential area with the level of knowledge, understanding, acceptance and perception among the student towards Malay language in the Constitution. The findings of this research also show that the level of knowledge, understanding and acceptance of students towards Malay language in the Constitution is high in general. Also there are no clear differences in terms of knowledge, understanding, acceptance and perception level of students depending on demografi. Based on these findings, a few suggestions are addressed to solve issues pertaining to Malay language. Furthermore, a lot have been made through qualitative researches, but yet a few is done quantitatively. This research therefore has theoretically contributed in term of its quantitative nature with the production of a survey instrument.

Key words: Malay language, Article 152, ethnic, social contract, Federal Constitution

PENGENALAN

Rakyat Malaysia yang terdiri daripada pelbagai etnik, begitu beriltizam ke arah mengukuhkan semangat perpaduan dan integrasi antara etnik dan wilayah (Malaysia 2006). Perpaduan dan integrasi ini penting bagi menjamin kelangsungan Malaysia sebagai sebuah negara yang berbilang etnik dan mempunyai wilayah yang terpisah di antara negeri-negeri. Jadual 1 jelas menunjukkan bahawa terdapat tiga etnik yang besar di Malaysia iaitu Bumiputera (Melayu dan Bumiputera Sabah dan Sarawak), Cina dan India yang masing-masing merangkumi 65.9%, 25.3% dan 7.5% dari jumlah penduduk Malaysia pada tahun 2005. Statistik ini memperlihatkan kemajmukan masyarakat di Malaysia yang terbahagi kepada tiga etnik yang besar iaitu Bumiputera yang terdiri daripada etnik Melayu dan bumiputera Sabah dan Sarawak, Cina dan India serta lain-lain etnik.

Kemajmukan ini seterusnya akan membawa kepada wujudnya isu-isu dalam hubungan etnik di Malaysia. Menurut Ratnam (1969), isu-isu bahasa, agama, kedudukan istimewa orang Melayu dan kedudukan Raja-Raja Melayu akan menentukan suasana hubungan etnik di masa hadapan dan bergantung kepada bagaimana persoalan mengenai kedudukan istimewa orang Melayu, agama dan bahasa diselesaikan.

Jadual 1. Komposisi penduduk Malaysia, 2000-2010 (juta orang)

Jumlah Penduduk	Tahun 2000		Tahun 2005		Tahun 2010	
Bumiputera	14.56	66.1%	16.06	65.9%	17.95	67%
Cina	5.58	25.3%	6.15	25.3%	6.52	24.3%
India	1.63	7.4%	1.83	7.5%	1.97	7.4%
Etnik lain	0.27	1.2%	0.32	1.3%	0.35	1.3%
Jumlah Penduduk	22.04	100%	24.36	100%	26.79	100%

Sumber: Malaysia 2006: 30

Isu-isu dalam hubungan etnik di Malaysia telah mengalami banyak perubahan dalam tempoh lima dekad lalu. Hubungan etnik negara ini telah melalui beberapa fasa dinilai bermula dari negara mula bergerak ke arah kemerdekaan sehinggalah mutakhir ini. Menurut Chandra Muzaffar, kontroversi kaum di Malaysia boleh dibahagikan kepada beberapa fasa, bermula dari tahun 1950-an. Ketika itu, isu kewarganegaraan dan kontrak sosial mendominasi hubungan kaum, diikuti dengan isu bahasa pada tahun 1960-an sebelum pelaksanaan Dasar Ekonomi Baru (DEB), manakala kuota dan urbanisasi mencorakkan hubungan etnik pada tahun 1970-an dan 1980-an. Manakala tahun 1990-an dan milenium, isu-isu agama begitu kuat mempengaruhi hubungan etnik di negara ini. Isu agama yang muncul sejak akhir-akhir ini, berbanding isu-isu lain dalam hubungan kaum di Malaysia, menurut Chandra Muzaffar begitu kritikal impaknya (Baharum Mahusin 2006). Pandangan ini disokong oleh Syed Husin Ali (2008) yang menyifatkan sentimen hubungan etnik pada masa kini berada pada tahap tinggi yang boleh menyebabkan konflik dan pertumpahan darah. Kajian menunjukkan di Malaysia, terdapat 21 kes konflik perkauman antara 1945 hingga Mei 1969. Sementara itu, terdapat dua konflik perkauman yang terkini berlaku iaitu di Kampung Rawa, Pulau Pinang pada tahun 1998 dan Kampung Medan pada Mac 2001 (Azman Amin Hassan 2005).

Berdasarkan statistik dan pemantauan oleh Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional, terdapat 327 kes yang dilaporkan berkaitan dengan konflik sosial dari tahun 1996 hingga 2002. Jadual 2 menggambarkan dengan lebih terperinci konflik perkauman yang berlaku di negara ini di mana 81 kes berkaitan dengan pergaduhan perkauman iaitu yang tertinggi, diikuti 76 kes politik, 65 konflik agama dan sebagainya. Kebanyakan pergaduhan perkauman melibatkan pelajar sekolah yang dikategorikan sebagai masalah disiplin. Namun, jika ini tidak diambil tindakan pencegahan dan pemantauan, ia akan memberi kesan yang serius terhadap masa hadapan.

Jadual 2. Konflik sosial yang dilaporkan dari tahun 1996-2002

Jenis Konflik/Tahun	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Jumlah
Agama	7	2	25	11	8	9	3	65
Pergaduhan Kaum	12	4	10	5	8	28	14	81
Gangguan Awam	0	0	4	2	2	1	1	10
Pembunuhan	0	1	0	0	0	0	0	1
Keselamatan	6	0	1	7	6	17	1	38
Perkauman	2	2	1	1	1	0	0	7
Pendidikan	1	0	0	0	0	0	0	1
Penindasan	0	1	0	0	0	0	0	1
Masalah Sosial	1	0	4	0	0	2	0	7
Protes	0	0	10	8	0	0	1	19
Politik	1	0	8	31	8	13	15	76
Ekonomi	0	0	4	0	1	2	1	8
Kejiranan	3	3	0	0	0	3	0	9
Setinggalan	0	0	0	0	0	0	3	3
Lain-lain	0	0	0	0	0	0	1	1
Jumlah	33	13	67	65	34	75	40	327

Sumber: Azman Amin Hassan 2005: 111

Berdasarkan kepada Pelan Tindakan Perpaduan dan Integrasi Nasional Lima Tahun (2005-2010) didapati bahawa isu-isu seperti mencabar kontrak sosial, pergeseran keagamaan dan bahasa, seringkali dibangkitkan dan boleh menimbulkan konflik yang berpanjangan jika tidak ditangani dengan baik dalam konteks hubungan etnik di Malaysia (Malaysia 2004). Pelan Tindakan Perpaduan dan Integrasi Nasional Lima Tahun (2005-2010), juga melihat isu-isu berkenaan boleh berperanan sebagai penstabil politik dan pemupukan perpaduan serta memberi kesan terhadap hubungan etnik di Malaysia. Peranan ini turut dipersetujui oleh Mohd Salleh Abas (1985) iaitu unsur-unsur tradisi diperlukan untuk kestabilan serta kemajuan dan memainkan peranan penting dalam perjalanan perlembagaan.

Permasalahan berkaitan dengan kontrak sosial turut mengundang kerajaan mengambil langkah yang efektif bagi menjelaskan kepada rakyat khususnya generasi baru tentang kontrak sosial yang seolah-olah sudah dilupakan. Ini kerana sejak kebelakangan ini ada pihak yang cuba mendesak supaya kontrak sosial itu dihapuskan atau dikaji semula di mana tidak ada lagi penghayatan terhadapnya (Salleh Buang 2007). Walaupun pelbagai langkah telah diambil seperti pendedahan mengenai perlembagaan dalam subjek sejarah di peringkat sekolah dan kursus Pengajian Malaysia atau Kenegaraan Malaysia di peringkat Institusi Pengajian Tinggi, namun

unsur-unsur tradisi ini terus menjadi polemik dalam masyarakat. Suasana ini memperlihatkan langkah tersebut masih belum mampu menjelaskan perkara ini. Sistem pendidikan dan media massa tidak digunakan untuk mempromosi persefahaman yang lebih baik antara etnik (Syed Husin Ali 2008).

Polemik isu-isu ini juga menunjukkan tahap pengetahuan dan kefahaman rakyat Malaysia terhadap kontrak sosial masih lagi rendah dan kurang dihayati, tidak seperti mana berlaku semasa persetujuan mengenai kontrak sosial dalam merangka Perlembagaan Persekutuan Tanah Melayu (Awang Sariyan 2008). Kesedaran dan kefahaman yang rendah terhadap unsur-unsur tradisi ini selaras dengan pendapat Tun Dr. Mahathir Mohamed yang mahukan kefahaman tentang kontrak sosial antara kaum yang telah wujud di negara ini sejak sebelum mencapai kemerdekaan perlu ditingkatkan. Menurut beliau, tindakan tersebut adalah perlu bagi mengelakkan perselisihan antara kaum terutama apabila timbul isu-isu perkauman yang dibesar-besarkan (*Utusan Malaysia* 2001).

Ini ditambah lagi dengan sikap mahasiswa yang tidak faham dengan unsur-unsur tradisi yang menjadi teras perpaduan di Malaysia. Jelasnya pada masa kini, sudah ada kecenderungan di kalangan generasi muda yang mula mempertikaikan kontrak sosial yang selama ini menjadi teras perpaduan dan persefahaman antara etnik. Golongan ini telah mula mempersoalkan semula kedudukan istimewa orang Melayu, peranan bahasa Melayu serta kedudukan Islam sebagai agama rasmi negara (Hasnah Husin 2007).

Ini selari dengan titah ucapan Yang di-Pertuan Agong semasa merasmikan Mesyuarat Pertama Penggal Kedua Parlimen Ke-12 di Dewan Rakyat yang menjelaskan sejarah kemerdekaan dan Perlembagaan Persekutuan perlu difahamkan kepada golongan muda supaya mereka lebih memahami asas pembentukan negara (*Berita Harian* 2009). Adakah permasalahan ini memperlihatkan tahap pengetahuan dan kefahaman serta penghayatan generasi muda semakin berkurangan terhadap kontrak sosial yang telah dipersetujui bersama semasa menggubal perlembagaan dahulu? Awang Sariyan (2008) juga berpendapat bahawa belum ada kajian yang dibuat tentang adakah masyarakat kini, khususnya generasi muda memahami isu yang berkaitan dengan kontrak sosial atau lebih asas lagi fahamkah masyarakat akan kandungan kontrak sosial itu.

OBJEKTIF KAJIAN

1. Untuk mengenal pasti tahap pengetahuan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam Perlembagaan Persekutuan.
2. Untuk mengenal pasti tahap kefahaman pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam Perlembagaan Persekutuan.
3. Untuk mengenal pasti tahap penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam Perlembagaan Persekutuan.
4. Untuk mengenal pasti tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam Perlembagaan Persekutuan mengikut faktor demografi.

KAJIAN LEPAS

Kajian mengenai Perlembagaan Persekutuan boleh dibahagikan kepada dua. Pertama mengikut pendekatan sejarah atau politik seperti yang dibuat oleh Ratnam (1969), Means (1991), Karl von Vorys (1975) dan Heng Pek Khoon (1988). Ratnam (1969) dan Karl von Vorys (1975), menilai pembangunan dan perkembangan politik Melayu sementara Heng Pek Khoon (1988) pula mengesan perkembangan kesedaran politik di kalangan etnik Cina. Kajian Means (1991) pula menjurus kepada beberapa aspek penting dalam perlembagaan berdasarkan Laporan Suruhanjaya Reid, memorandum dari organisasi dan individu dan laporan akhbar. Kedua, mengikut pendekatan perundangan seperti Hickling (1960), Mohamed Suffian Hashim (1987), Sheriden dan Groves (1979), Mohamed Suffian Hashim et al. (1983) dan Abdul Aziz Bari (2005). Namun perbincangan dari perspektif hubungan etnik masih lagi berkurangan dan lebih tertumpu pada permasalahan pemerintahan negara terutamanya kajian yang berbentuk kuantitatif.

Kajian mengenai bahasa Melayu telah disentuh oleh beberapa pengkaji. Antaranya kajian Ratnam (1969) berkisar tentang bahasa Melayu telah dijadikan alat penyatuan etnik menerusi sistem pendidikan hasil dari Penyata Razak 1956. Walaupun di peringkat awalnya orang bukan Melayu tidak begitu menerima kedudukan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan disebabkan kebimbangan mereka terhadap terhakisnya budaya sendiri, tetapi situasi ini semakin berubah selepas kemerdekaan. Bagi orang Melayu, mereka tidak berpuas hati terhadap kedudukan bahasa Melayu yang terpinggir akibat pengaruh bahasa Inggeris walaupun telah termaktub dalam perlembagaan dan undang-undang.

Mohamed Suffian Hashim (1987) menganggap bahawa sebelum kedatangan penjajah, bahasa Melayu telah menjadi *lingua franca* di Nusantara. Hal yang sama juga berlaku sebelum Perang Dunia Kedua, bahasa Melayu telah dijadikan bahasa pentadbiran oleh penjajah Inggeris. Namun, selepas Perang Dunia Kedua, kedudukan ini mula berubah dengan bahasa Melayu semakin terpinggir walaupun telah wujud pelbagai undang-undang mengenai bahasa Melayu. Perbincangan beliau lebih menjurus kepada perbahasan semakin terpinggirnya bahasa Melayu.

Mohd Salleh Abas (1985) menjelaskan konsep memberikan taraf bahasa kebangsaan kepada bahasa Melayu jauh lebih luas dan mempunyai kesan daripada pengiktirafan sebagai bahasa rasmi. Kesannya ialah bahasa Melayu secara automatiknya menjadi bahasa perantaraan untuk digunakan dalam kesemua maksud rasmi. Pada masa yang sama juga, semua bahasa lain walaupun boleh dipelajari dan diajar, hanya boleh digunakan untuk tujuan selain daripada maksud rasmi. Menurut beliau lagi, matlamat utama bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan adalah untuk memupuk perpaduan di kalangan rakyat.

Perkara ini juga telah disentuh oleh Milne dan Mauzy (1992) yang memperjelaskan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan adalah satu tawar menawar antara orang Melayu dan bukan Melayu. Melalui proses tawar menawar ini, orang bukan Melayu mendapat faedah dari kelonggaran syarat kewarganegaraan iaitu boleh berbahasa Melayu telah dikecualikan. Ini memberi implikasi kepada meningkatnya bilangan pengundi bukan Melayu dan terbinanya nilai toleransi antara kaum pada waktu itu.

Harding (1996) yang menyentuh mengenai Perkara 152 iaitu bahasa Melayu dengan mengaitkannya dengan hak kebudayaan. Dalam sebuah negara yang terdapat pelbagai bahasa, isu bahasa sangat penting ditangani seperti mana kedudukan Islam. Beliau merujuk kepada kedudukan bahasa Inggeris sebelum sepuluh tahun selepas kemerdekaan yang digunakan secara meluas. Keadaan ini berubah selepas itu dengan munculnya gerakan untuk memartabatkan bahasa Melayu berjalan rancak khususnya selepas Peristiwa 13 Mei 1969.

Bagi Fernando (2002), peruntukan bahasa Melayu menimbulkan masalah dalam perbincangan Jawatankuasa Kerja Parti Perikatan. Analisis beliau menunjukkan, hasil dari perbincangan tersebut, pemimpin UMNO telah bertolak ansur tentang bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan yang tunggal dan menerima bahasa lain digunakan bagi tujuan bukan maksud rasmi. UMNO juga atas desakan MCA telah menggugurkan cadangan di mana calon yang ingin bertanding dalam pilihan raya perlu fasih berbahasa Melayu atau Inggeris.

Kajian oleh Awang Sariyan (2008) mendapati bahasa Melayu sebagai tonggak kebudayaan Melayu telah digerhanakan melalui dua aspek iaitu aspek taraf dan mutunya. Dari aspek taraf, penggunaan bahasa Melayu dalam bidang pentadbiran, undang-undang, penyiaran dan pendidikan mutakhir ini semakin mengecil. Kemerosotan dalam aspek mutu bahasa pula berkaitan dengan kurang pekanya sebilangan anggota masyarakat terhadap bentuk bahasa Melayu yang baku dan ragam bahasa Melayu rasmi. Jelas dari penulisan ini menunjukkan beliau kecewa dengan apa yang berlaku terhadap bahasa Melayu dewasa ini.

Dalam buku Modul Hubungan Etnik (Shamsul Amri Baharuddin 2007) yang dijadikan teks wajib bagi pelajar IPTA turut menjelaskan mengenai peruntukan bahasa Melayu. Kaedah yang sama juga dibuat oleh Mansor Mohd Noor et al. (2006) yang turut menyentuh mengenai bahasa Melayu. Perbincangan mengenai bahasa Melayu dengan melihat rasionalnya bahasa Melayu dijadikan bahasa kebangsaan kerana dalam masyarakat yang bersifat majmuk, perlunya satu bahasa dijadikan alat perpaduan. Buku ini menyimpulkan bahawa perlunya setiap rakyat tanpa mengira etnik menghormati bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan seperti mana yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan.

Berdasarkan kajian lepas, masih terdapat ruang yang belum dikaji iaitu berkaitan persepsi masyarakat khususnya generasi muda terhadap peruntukan bahasa Melayu yang menjadi polemik dan isu khususnya pendaulatan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan dalam masyarakat Malaysia yang bersifat majmuk dari perspektif hubungan etnik. Ini kerana kajian sebelum ini berbentuk kualitatif dengan merujuk kepada dokumen sedia ada tentang kedudukan bahasa Melayu dari sudut perundangan, politik dan sosial. Maka, kajian ini bertujuan mengisi kelompongkian kajian dengan menjalankan kajian secara kuantitatif.

METODOLOGI

Kajian ini berbentuk kajian deskriptif mengenai persepsi di kalangan pelajar di IPTA. Menurut Wiersma (1995) kaedah ini merupakan antara kaedah yang baik jika kajian tersebut merupakan satu kajian yang ingin mengukur atau menilai sikap, persepsi dan pencapaian sesuatu program. Bentuk deskriptif juga digunakan sejajar dengan keperluan kajian iaitu untuk melihat sesuatu fenomena yang sedang berlaku (Mohd Majid Konting 1990). Maka, satu set soal selidik disediakan bagi tujuan tersebut yang dibina sendiri oleh pengkaji untuk mencapai objektif kajian. Menurut

Tuckman (1999), soal selidik merupakan cara yang berkesan bagi mendapatkan maklumat daripada responden.

Populasi kajian ini ialah semua pelajar tahun tiga di empat IPTA yang terpilih iaitu UM, USM, UKM dan UPM. Kekangan kewangan dan masa menghalang penyelidik melakukan kajian di seluruh IPTA. Pemilihan pelajar UM, UKM dan UPM kerana mereka terdedah kepada kepelbagaian etnik kerana ketiga-tiga IPTA tersebut terletak di Lembah Kelang dan Lembah Kelang juga menggambarkan nisbah kependudukan Malaysia serta bilangan pelajar yang terdiri dari pelbagai etnik. Walaupun USM bukan terletak di Lembah Kelang, namun USM juga mempunyai ciri-ciri yang sama dengan UM, UKM dan UPM kerana keempat-empat universiti tersebut adalah universiti yang terawal ditubuhkan dan tergolong dalam Universiti Penyelidikan. Ini memberi impak kepada pementapan persatuan-persatuan pelajar berbanding universiti baru dan sentiasa menjadi pilihan utama pelajar dalam kemasukan ke IPTA. Keadaan ini sangat signifikan dan realistik kepada persepsi pelajar dalam sesuatu isu khususnya yang melibatkan isu-isu hubungan etnik.

Pemilihan sampel pula dibuat melalui kaedah pensampelan berkelompok. Pensampelan berkelompok boleh digunakan dengan menentukan bilangan kelompok seperti mengikut negeri, daerah atau mukim. Pemilihan secara ini sesuai jika populasi besar dan bertaburan di merata tempat. Ia juga dapat menjimatkan masa serta mengurangkan pelbagai masalah kerana pengkaji mengelompokkan sampel dalam satu kelompok sebelum pemilihan secara rawak dilakukan. Maka, untuk menentukan bilangan responden, Jadual Penentuan Saiz Sampel Krejcie dan Morgan (1970) telah digunakan.

Jadual 3. Bilangan pelajar Tahun Tiga di empat IPTA Sesi 2009/2010

IPTA	Bilangan Pelajar Tahun Tiga
UM	2595
USM	3157
UKM	4814
UPM	3894
Jumlah	14460

Sumber: IPTA berkenaan

Berdasarkan populasi pelajar empat IPTA seperti dinyatakan dalam Jadual 3, saiz sampel bagi kajian ini ialah 800. Menurut Sidek Mohd Noah (2002), semakin besar saiz sampel semakin kecil ralat pensampelan.

Bagi memastikan setiap kaum diwakili, maka pensampelan rawak strata digunakan dengan nisbah mengikut etnik Melayu, Cina dan India iaitu 60:30:10 dan seramai 800 pelajar akan dijadikan responden dalam kajian ini berdasarkan Jadual Penentuan Saiz Sampel Krejcie dan Morgan (1970).

Instrumen kajian yang digunakan untuk pengumpulan data dalam kajian ini ialah satu set soal selidik. Menurut Oppenheim (2004) dan Tuckman (1999) bahawa soal selidik dan temu bual merupakan dua bentuk instrumen yang berkesan bagi memperoleh maklumat daripada responden selain membuat pemerhatian. Semua soalan berbentuk positif dan responden dikehendaki menyatakan persepsi mereka mengikut skala *Likert*. Soal selidik terdiri dari dua bahagian iaitu Bahagian A dan B. Bahagian A berkaitan dengan demografi responden. Bahagian B mengandungi 3 seksyen iaitu Seksyen 1 mengenai tahap pengetahuan, Seksyen 2 tentang tahap pemahaman dan Seksyen 3 berkaitan dengan tahap penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan.

Dalam kajian ini, kesahan soal selidik ditentukan oleh pakar. Seramai empat orang pakar telah menyemak yang terdiri dari dua pakar dalam bidang perlembagaan, masing-masing seorang pakar dalam hubungan etnik dan pembinaan soal selidik (Prof. Dr. Abdul Aziz Bari, Prof. Dr. Mansor Mohd. Noor, Prof. Madya Dr. Faridah Jalil dan Prof. Dr. Khairul Anwar Mastor). Kebolehpercayaan merujuk kepada kestabilan dan ketekalan dalam instrumen dalam mengukur sesuatu konsep. Ujian yang popular dan sering digunakan dalam mengukur ketekalan dalam sesuatu konsep ialah Alpha Cronbach. Nilai kebolehpercayaan Alpha Cronbach adalah antara 0.0 hingga 1.0. Menurut Mohd Majid Konting (1990), nilai Alpha Cronbach melebihi 0.60 sering digunapakai sebagai indeks kebolehpercayaan dalam sesuatu penyelidikan. Oleh itu, dalam kajian ini, penyelidik telah menetapkan nilai Alpha Cronbach melebihi 0.60 sebagai nilai kebolehpercayaan bagi setiap bahagian soal selidik yang diuji. Seterusnya, untuk menentukan nilai kebolehpercayaan bagi soal selidik yang telah disediakan, penyelidik telah menjalankan kajian rintis.

Tinjauan rintis dibuat bertujuan untuk mengenal pasti kelemahan dan kelebihan yang terdapat dalam soal selidik yang disediakan. Oleh itu, sebelum soal selidik diedarkan, 50 orang pelajar telah dipilih untuk menjawab soal selidik ini terlebih dahulu. Hasil yang didapati menunjukkan 50 orang mahasiswa tersebut tidak mempunyai masalah untuk memahami soalan tanpa bertanya apa yang dikehendaki oleh soalan tersebut. Seterusnya, dengan menggunakan program SPSS, penyelidik telah mengira nilai kebolehpercayaan dan nilai Alpha Cronbach. Didapati nilai Alpha

Cronbach yang diperolehi bagi kesemua item soalan adalah melebihi 0.6. Oleh itu, soal selidik yang dibina untuk menjalankan kajian ini adalah sesuai digunakan.

Data yang diperolehi dianalisis dengan menggunakan program *Statistical Package for the Social Science* (SPSS) versi 16 melalui min, sisihan piawai, *Chi square* dan *cross-tabulation*. Statistik deskriptif seperti frekuensi, peratusan, purata skor atau min, statistik jadual silang (*crosstabulation*) dan *correlation coefficient* digunakan bagi menerangkan latar belakang responden dan menilai tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan peruntukan bahasa Melayu dalam Perlembagaan Persekutuan. Untuk membincangkan dapatan kajian secara deskriptif berkaitan tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar terhadap bahasa Melayu dalam perlembagaan, interpretasi skor min digunakan seperti dalam Jadual 4.

Jadual 4. Interpretasi skor min terhadap tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar terhadap peruntukan Bahasa Melayu dalam Perlembagaan

Skor Min	Interpretasi Skor Min
1.00 – 2.33	Rendah
2.34 – 3.67	Sederhana
3.68 – 5.00	Tinggi

ANALISIS DATA DAN PERBINCANGAN

Latar Belakang Responden

Responden kajian terdiri dari pelajar tahun tiga di empat buah IPTA iaitu UM, USM, UKM dan UPM. Seramai 800 pelajar telah menjawab soal selidik. Latar belakang responden ditanya dalam Bahagian A soal selidik. Perbincangan latar belakang responden ini akan dibahagikan kepada tiga bahagian iaitu profil, latar belakang akademik dan tempat tinggal responden. Jadual 5 memaparkan maklumat mengenai responden yang terlibat dalam kajian ini. Daripada seramai 800 responden, seramai 552 orang (69%) adalah pelajar perempuan, manakala pelajar lelaki seramai 248 orang (31%). Sebilangan besar responden iaitu seramai 484 orang (60.5%) adalah dari etnik Melayu, diikuti oleh seramai 242 orang (30.3%) berbangsa Cina, manakala responden dari bangsa India adalah seramai 74 orang (9.3%). Ini sepertimana yang telah ditetapkan dalam nisbah penentuan responden mengikut etnik iaitu Melayu 60%, Cina 30% dan India 10%

bagi menggambarkan statistik penduduk Malaysia. Komposisi responden yang diperolehi ini juga menunjukkan bahawa sebilangan besar responden beragama Islam iaitu seramai 485 orang (60.6%), diikuti dengan responden beragama Buddha seramai 187 orang (23.4%). Manakala, terdapat seramai 68 orang (8.5%) responden menganuti agama Hindu, 52 orang (6.5%) beragama Kristian dan tiada agama seramai 8 orang (1%).

Jadual 5. Profil responden

<i>n</i> = 800	Bilangan	Peratusan
Jantina		
Lelaki	248	31.0
Perempuan	552	69.0
Bangsa		
Melayu	484	60.5
Cina	242	30.3
India	74	9.3
Agama		
Islam	485	60.6
Buddha	187	23.4
Hindu	68	8.5
Kristian	52	6.5
Tiada Agama	8	1.0

Jadual 6 memaparkan maklumat mengenai latar belakang responden yang berkaitan dengan aliran pendidikan. Didapati bahawa sebahagian besar responden kajian iaitu seramai 564 orang (70.5%) mengikuti aliran sekolah kebangsaan di peringkat sekolah rendah dan majoriti iaitu seramai 691 orang (86.4%) seterusnya menyambung pelajaran di sekolah-sekolah menengah kebangsaan di seluruh negara. Di sekolah jenis kebangsaan pula, seramai 236 orang (29.5%) dan di peringkat sekolah menengah jenis kebangsaan seramai 109 orang (13.6%).

Jadual 6. Latar belakang akademik responden

<i>n</i> = 800	Bilangan	Peratusan
Aliran Pend. Rendah		
Sek. Kebangsaan	564	70.5
Sek. Jenis kebangsaan	236	29.5
Aliran Pend. Menengah		
Sek. Kebangsaan	691	86.4
Sek. Jenis kebangsaan	109	13.6

Tahap Pengetahuan dan Kefahaman Pelajar Terhadap Peruntukan Bahasa Melayu Dalam Perlembagaan

Kajian mendapati bahawa tahap pengetahuan pelajar mengenai peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan iaitu 757 pelajar (95.6%) berada pada tahap pengetahuan tinggi, 27 pelajar (3.4%) pada tahap pengetahuan sederhana dan seramai 16 pelajar (2.0%) berada pada tahap rendah. Berkaitan tahap kefahaman mereka mengenai peruntukan bahasa Melayu, didapati lebih separuh iaitu 91.8% atau 734 pelajar mempunyai tahap kefahaman yang tinggi diikuti sederhana seramai 53 pelajar (6.6%) dan 13 pelajar (1.6%) di tahap rendah.

Tahap Penerimaan Pelajar Terhadap Peruntukan Bahasa Melayu Dalam Perlembagaan

Berdasarkan analisis tahap penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu didapati bahawa sebanyak 81.9% atau seramai 655 pelajar mengatakan bahawa mereka mempunyai tahap penerimaan yang tinggi, manakala 83 pelajar (10.4%) mempunyai tahap penerimaan yang sederhana dan 7.8% atau 62 pelajar berada pada tahap rendah.

Keadaan tersebut jelas menunjukkan bahawa secara keseluruhannya tahap pengetahuan pelajar terhadap bahasa Melayu adalah 95% di tahap baik. Ini disebabkan bahasa Melayu telah dijadikan bahasa kebangsaan dan subjek wajib di sekolah serta perlu lulus untuk mendapatkan Sijil Pelajaran Malaysia. Bahasa Melayu bukan sahaja menjadi subjek wajib di sekolah kebangsaan, tetapi juga telah dijadikan subjek wajib di sekolah jenis kebangsaan. Pihak media massa dan Dewan Bahasa dan Pustaka juga memainkan peranan penting dalam mengangkat bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan. Begitu juga dengan tahap kefahaman pelajar yang tinggi (lebih 90%). Ini menunjukkan bahawa pelajar memahami kenapa sesuatu peruntukan itu dimasukkan dalam perlembagaan. Sebagai contoh, bahasa Melayu dijadikan sebagai bahasa kebangsaan kerana dalam masyarakat yang terdiri daripada pelbagai etnik, perlunya bahasa Melayu dijadikan bahasa kebangsaan sebagai alat perpaduan di kalangan rakyat. Hal yang sama juga di mana tahap penerimaan pelajar berada di tahap tinggi iaitu melebihi 80% bahasa Melayu telah diterima sebagai bahasa kebangsaan kerana ia adalah sebahagian daripada kontrak sosial yang telah dipersetujui oleh pemimpin terdahulu.

Dapatan ini juga menolak pandangan umum seperti Awang Sariyan (2008), Tun Dr. Mahathir Mohamed (*Utusan Malaysia* 2001) dan

Raja Dr. Nazrin Syah (*Utusan Malaysia* 2007) yang mengatakan tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan generasi muda terhadap kontrak sosial yang melibatkan bahasa Melayu iaitu di IPTA adalah rendah. Pandangan umum ini betul sekiranya kajian dilakukan ke atas masyarakat awam khususnya generasi muda. Dapatan kajian ini juga disebabkan perkara yang berkaitan dengan bahasa Melayu telah diajarkan kepada mereka melalui kursus Hubungan Etnik di IPTA yang salah satu dari tajuknya adalah Perlembagaan Persekutuan dalam konteks hubungan etnik di Malaysia. Namun begitu, tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar terhadap bahasa Melayu hanya dikaitkan dengan Perkara 152 sahaja dan jarang dibincangkan peruntukan bahasa Melayu yang lain seperti dalam Perkara 160B yang memperuntukkan bahawa jika terdapat percanggahan antara teks bahasa Inggeris dan bahasa Melayu, maka teks bahasa Melayu itu diterima pakai dan mengatasi teks bahasa Inggeris. Hal yang sama juga dalam Perkara 150(6A) iaitu dalam keadaan darurat juga tidak boleh dipinda dan dalam Perkara 159(5) iaitu kedudukan bahasa Melayu ini tidak boleh dipinda melainkan perlu mendapat persetujuan dari Majlis Raja-Raja Melayu.

Tahap Pengetahuan Pelajar Terhadap Peruntukan Bahasa Melayu Dalam Perlembagaan Mengikut Faktor Demografi

Jadual 7 merekodkan tahap pengetahuan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan mengikut faktor-faktor demografi seperti dinyatakan. Dari aspek etnik, didapati majoriti pelajar berbangsa Melayu mempunyai tahap pengetahuan yang tinggi terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan iaitu seramai 400 pelajar (82.6%), diikuti tahap sederhana seramai 81 pelajar (16.7%) dan pada tahap rendah seramai 3 pelajar (0.6%).

Manakala bagi etnik Cina, terdapat perbezaan di mana di tahap tinggi seramai 196 pelajar (81.0%), pada tahap sederhana 35 pelajar (14.5%) dan pada tahap rendah seramai 11 pelajar (4.5%). Bagi etnik India pula, pada tahap tinggi seramai 54 pelajar (73.0%), pada tahap sederhana seramai 17 pelajar (23.0%) dan pada tahap rendah seramai 3 pelajar (4.1%). Di kalangan pelajar berbangsa Cina dan India lebih separuh daripada pelajar dalam etnik tersebut mempunyai pengetahuan yang tinggi, manakala selebihnya lagi tahap pengetahuan yang sederhana. Peratusan pelajar dengan tahap pengetahuan yang rendah adalah kurang daripada 5% bagi ketiga-tiga etnik.

Jadual 7. Tahap pengetahuan pelajar terhadap peruntukan Bahasa Melayu dalam Perlembagaan mengikut faktor demografi

	Tahap Pengetahuan		
	Rendah	Sederhana	Tinggi
Etnik			
Melayu	3 (0.6)	81 (16.7)	400 (82.6)
Cina	11 (4.5)	35 (14.5)	196 (81.0)
India	3 (4.1)	17 (23.0)	54 (73.0)
Agama			
Islam	3 (0.6)	81 (16.7)	401 (82.7)
Buddha	11 (5.9)	30 (21.9)	146 (78.1)
Hindu	3 (4.4)	16 (23.5)	49 (72.1)
Kristian	0 (0.0)	5 (9.6)	47 (90.4)
Tiada Agama	0 (0.0)	1 (12.5)	7 (87.5)
Kelulusan masuk Universiti			
Diploma	0 (0.0)	12 (15.6)	65 (84.4)
Matrikulasi	10 (3.6)	68 (24.7)	197 (71.6)
STPM	7 (1.6)	50 (11.6)	373 (86.7)
Lain-lain	0 (0.0)	3 (16.7)	15 (83.3)
Aliran Pendidikan Rendah			
Sek. Kebangsaan	6 (1.1)	96 (17.0)	462 (81.9)
Sek. Jenis Keb.	11 (4.7)	37 (15.7)	188 (79.7)
Aliran Pendidikan Menengah			
Sek. Kebangsaan	14 (2.0)	112 (16.2)	565 (81.8)
Sek Jenis Keb.	3 (2.8)	21 (19.3)	85 (78.0)
Temp. Tinggal Sekarang			
Asrama Universiti	10 (1.7)	94 (15.9)	489 (82.5)
Rumah Sewa	5 (3.2)	33 (20.9)	120 (75.9)
Rumah Ibu bapa	2 (4.1)	6 (12.2)	41 (83.7)

Bagi faktor agama pula, sebanyak 82.7% pelajar beragama Islam berada di tahap tinggi berbanding agama Buddha (78.1%) dan pelajar beragama Hindu (72.1%) serta Kristian (90.4%). Peratusan pelajar beragama Buddha dan Hindu yang mempunyai tahap pengetahuan sederhana adalah lebih kurang sama iaitu 21.9% dan 23.5% berbanding pelajar beragama Islam sebanyak 16.7% dan Kristian 9.6%. Merujuk kepada aspek kelulusan masuk universiti, didapati pelajar dengan kelulusan Diploma, matrikulasi, STPM dan lain-lain mempunyai tahap pengetahuan yang tinggi terhadap peruntukan Islam dalam perlembagaan melebihi 70%. Begitu juga dengan pengetahuan di tahap sederhana dan rendah mempunyai komposisi yang hampir sama. Seterusnya, tahap pengetahuan hampir kesemua responden yang mengikuti aliran pendidikan sekolah kebangsaan di peringkat rendah adalah tinggi. Bagi aliran sekolah jenis

kebangsaan di peringkat rendah, peratusan yang mempunyai tahap tinggi adalah lebih rendah 79.7% berbanding sekolah kebangsaan 81.9%. Tahap pengetahuan pelajar berdasarkan aliran sekolah menengah pula, sekolah menengah kebangsaan lebih tinggi iaitu 81.8% berbanding sekolah menengah jenis kebangsaan hanya sebanyak 78.0% sahaja.

Tahap pengetahuan pelajar terhadap peruntukan Bahasa Melayu dalam perlembagaan merentas tempat tinggal pula mendapati bahawa hampir semua pelajar yang tinggal di asrama universiti dan rumah ibu bapa mempunyai tahap pengetahuan tinggi iaitu 82.5% dan 83.7%, berbanding yang tinggal di rumah sewa (75.9%).

Tahap Kefahaman Pelajar Terhadap Peruntukan Bahasa Melayu Dalam Perlembagaan Mengikut Faktor Demografi

Jadual 8 merekodkan tahap kefahaman pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan mengikut faktor-faktor demografi seperti dinyatakan. Dicapai aspek etnik, didapati majoriti pelajar berbangsa Melayu mempunyai tahap kefahaman yang tinggi terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan iaitu seramai 462 pelajar (95.5%), diikuti tahap sederhana seramai 20 (4.1%) dan di tahap rendah hanya seramai 2 pelajar (0.4%). Manakala bagi etnik Cina, terdapat perbezaan di mana di tahap tinggi seramai 210 pelajar (86.8%), di tahap sederhana 27 pelajar (11.2%) dan di tahap rendah seramai 5 pelajar (2.1%). Bagi etnik India pula, di tahap tinggi seramai 62 pelajar (83.8%) sementara masing-masing 6 pelajar (8.1%) pada tahap sederhana dan tahap rendah. Dalam kalangan pelajar berbangsa Cina dan India lebih separuh daripada pelajar dalam etnik tersebut mempunyai kefahaman yang tinggi, manakala selebihnya lagi tahap kefahaman yang sederhana. Peratusan pelajar dengan tahap kefahaman yang rendah adalah kurang daripada 9% bagi ketiga-tiga etnik.

Bagi faktor agama pula, sebanyak 95.5% atau 463 pelajar beragama Islam berada di tahap tinggi berbanding agama Buddha seramai 163 pelajar (87.2%) dan pelajar beragama Hindu seramai 56 (82.4%) serta Kristian seramai 46 (88.5%). Peratusan pelajar beragama Buddha dan Hindu yang mempunyai tahap kefahaman sederhana adalah lebih kurang sama iaitu 10.7% dan 8.8% berbanding pelajar beragama Islam sebanyak 4.1% dan Kristian 9.6%. Merujuk kepada aspek kelulusan masuk universiti, didapati pelajar dengan kelulusan Diploma, matrikulasi, STPM dan lain-lain mempunyai tahap kefahaman yang tinggi terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan melebihi 90%. Begitu juga dengan

Jadual 8. Tahap kefahaman pelajar terhadap peruntukan Bahasa Melayu dalam Perlembagaan mengikut faktor demografi

	Tahap Pengetahuan		
	Rendah	Sederhana	Tinggi
Etnik			
Melayu	2 (0.4)	20 (4.1)	462 (95.5)
Cina	5 (2.1)	27 (11.2)	210 (86.8)
India	6 (8.1)	6 (8.1)	62 (83.8)
Agama			
Islam	2 (0.4)	20 (4.1)	463 (95.5)
Buddha	4 (2.1)	20 (10.7)	163 (87.2)
Hindu	6 (8.8)	6 (8.8)	56 (82.4)
Kristian	1 (1.9)	5 (9.6)	46 (88.5)
Tiada Agama	0 (0.0)	2 (25.0)	6 (75.0)
Kelulusan masuk Universiti			
Diploma	0 (0.0)	3 (3.9)	74 (96.1)
Matrikulasi	2 (0.7)	23 (8.4)	250 (90.9)
STPM	11 (2.6)	26 (6.0)	393 (91.4)
Lain-lain	0 (0.0)	1 (5.6)	17 (94.4)
Aliran Pendidikan Rendah			
Sek. Kebangsaan	9 (1.6)	26 (4.6)	529 (93.8)
Sek. Jenis Keb.	4 (1.7)	27 (11.4)	205 (86.9)
Aliran Pendidikan Menengah			
Sek.Kebangsaan	13 (1.9)	43 (6.2)	635 (91.9)
Sek Jenis Keb.	0 (0.0)	10 (9.2)	99 (90.8)
Temp. Tinggal Sekarang			
Asrama Universiti	9 (1.5)	36 (6.1)	548 (92.5)
Rumah Sewa	2 (1.3)	16 (10.1)	140 (88.6)
Rumah Ibu bapa	2 (4.1)	1 (2.0)	46 (93.9)

pengetahuan di tahap sederhana dan rendah mempunyai komposisi yang hampir sama. Seterusnya, tahap kefahaman hampir kesemua responden yang mengikuti aliran pendidikan sekolah kebangsaan di peringkat rendah adalah tinggi. Bagi aliran sekolah jenis kebangsaan di peringkat rendah, peratusan yang mempunyai tahap tinggi adalah lebih tinggi 11.4% berbanding sekolah kebangsaan 4.6%. Tahap pengetahuan pelajar berdasarkan aliran sekolah menengah pula, sekolah menengah kebangsaan lebih tinggi iaitu 91.9% berbanding sekolah menengah jenis kebangsaan sebanyak 90.8%.

Tahap kefahaman pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan merentas tempat tinggal pula mendapati bahawa hampir semua pelajar yang tinggal di asrama universiti dan rumah ibu bapa

mempunyai tahap pengetahuan tinggi iaitu 92.5% dan 93.9%, berbanding yang tinggal di rumah sewa (88.6%).

Tahap Penerimaan Pelajar Terhadap Peruntukan Bahasa Melayu Dalam Perlembagaan Mengikut Faktor Demografi

Jadual 9 menunjukkan tahap penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan mengikut faktor-faktor demografi seperti dinyatakan. Dari aspek etnik, didapati majoriti pelajar berbangsa Melayu mempunyai tahap penerimaan yang tinggi terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan iaitu seramai 467 pelajar (96.5%), diikuti tahap sederhana seramai 17 (3.5%) dan tiada pelajar pada tahap

Jadual 9. Tahap penerimaan pelajar terhadap peruntukan Bahasa Melayu dalam Perlembagaan mengikut faktor demografi

	Tahap Pengetahuan		
	Rendah	Sederhana	Tinggi
Etnik			
Melayu	0 (0.0)	17 (3.5)	467 (96.5)
Cina	7 (2.9)	53 (21.9)	182 (75.2)
India	3 (4.1)	20 (27.0)	51 (68.9)
Agama			
Islam	0 (0.0)	17 (3.5)	468 (96.5)
Buddha	4 (2.1)	41 (21.9)	142 (75.9)
Hindu	3 (4.4)	19 (27.9)	46 (67.6)
Kristian	2 (3.8)	11 (21.2)	39 (75.0)
Tiada Agama	1 (12.5)	2 (25.0)	5 (62.5)
Kelulusan masuk Universiti			
Diploma	0 (0.0)	3 (3.9)	74 (96.1)
Matrikulasi	4 (1.5)	28 (10.2)	243 (88.4)
STPM	6 (1.4)	57 (13.3)	367 (85.3)
Lain-lain	0 (0.0)	2 (11.1)	16 (88.9)
Aliran Pendidikan Rendah			
Sek. Kebangsaan	5 (0.9)	36 (6.4)	523 (92.7)
Sek. Jenis Keb.	5 (2.1)	54 (22.9)	177 (75.0)
Aliran Pendidikan Menengah			
Sek. Kebangsaan	9 (1.3)	72 (10.4)	610 (88.3)
Sek Jenis Keb.	1 (0.9)	18 (16.5)	90 (82.6)
Temp. Tinggal Sekarang			
Asrama Universiti	5 (0.8)	65 (11.0)	523 (88.2)
Rumah Sewa	4 (2.5)	17 (10.8)	137 (86.7)
Rumah Ibu bapa	1 (2.0)	8 (16.3)	40 (81.6)

rendah. Manakala bagi etnik Cina, terdapat perbezaan di mana pada tahap tinggi seramai 182 pelajar (75.2%), pada tahap sederhana 53 pelajar (21.9%) dan pada tahap rendah seramai 7 pelajar (2.9%). Bagi etnik India pula, pada tahap tinggi seramai 51 pelajar (68.9%), pada tahap sederhana seramai 20 pelajar (27.0%) dan pada tahap rendah seramai 3 pelajar (4.1%). Dalam kalangan pelajar berbangsa Cina dan India lebih separuh (> 75) daripada pelajar dalam etnik tersebut mempunyai penerimaan yang tinggi, manakala selebihnya lagi tahap penerimaan yang sederhana. Peratusan pelajar dengan tahap penerimaan yang rendah adalah kurang daripada 5% bagi ketiga-tiga etnik.

Bagi faktor agama pula, sebanyak 96.5% atau 468 pelajar beragama Islam berada di tahap tinggi berbanding agama Buddha seramai 142 pelajar (75.9%) dan pelajar beragama Hindu seramai 46 (67.6%) serta Kristian seramai 39 (75.0%). Peratusan pelajar beragama Buddha dan Hindu yang mempunyai tahap penerimaan sederhana adalah lebih kurang sama iaitu 21.9% dan 27.9% berbanding pelajar beragama Islam sebanyak 3.5% dan Kristian 21.2%. Merujuk kepada aspek kelulusan masuk universiti, didapati pelajar dengan kelulusan Diploma, matrikulasi, STPM dan lain-lain mempunyai tahap penerimaan yang tinggi terhadap peruntukan Islam dalam perlembagaan melebihi 85%. Begitu juga dengan penerimaan di tahap sederhana dan rendah mempunyai komposisi yang hampir sama. Seterusnya, tahap penerimaan hampir kesemua responden yang mengikuti aliran pendidikan sekolah kebangsaan di peringkat rendah adalah tinggi (> 75%). Bagi aliran sekolah jenis kebangsaan di peringkat rendah, peratusan yang mempunyai tahap tinggi adalah lebih rendah 75.0% berbanding sekolah kebangsaan 92.7%. Tahap penerimaan pelajar berdasarkan aliran sekolah menengah pula, sekolah menengah kebangsaan lebih tinggi iaitu 88.3% berbanding sekolah menengah jenis kebangsaan hanya sebanyak 82.6% sahaja.

Tahap penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan merentas tempat tinggal pula mendapati bahawa hampir semua pelajar yang tinggal di asrama universiti dan rumah sewa mempunyai tahap penerimaan tinggi iaitu 88.2% dan 86.7%, berbanding yang tinggal di rumah ibu bapa (81.6%).

Perbincangan kajian terhadap pengetahuan pelajar mengikut faktor demografi terhadap peruntukan bahasa Melayu tidak menunjukkan terdapatnya perbezaan. Jelas menunjukkan bahawa dari segi etnik, tahap pengetahuan dan kefahaman pelajar Melayu dan Cina lebih tinggi dari pelajar India. Begitu juga terdapat perbezaan yang agak kecil antara aliran pendidikan sekolah rendah dan menengah bagi sekolah kebangsaan

dan sekolah jenis kebangsaan di mana sekolah kebangsaan lebih tinggi tahap pengetahuan dan kefahaman berbanding sekolah jenis kebangsaan. Ini menunjukkan sekolah kebangsaan lebih banyak membantu meningkatkan kefahaman pelajar terhadap bahasa Melayu berbanding sekolah jenis kebangsaan. Ini disebabkan sekolah kebangsaan sepenuhnya berada di bawah pentadbiran kerajaan berbanding sekolah jenis kebangsaan yang ditadbir oleh lembaga pengelola sekolah berkenaan serta tidak terikat sepenuhnya dengan dasar kerajaan. Ini menunjukkan sistem persekolahan yang berasaskan satu etnik sahaja akan melebarkan jurang interaksi antara kaum dan pemikiran mereka terkongkong dengan budaya mereka sendiri.

Di tahap penerimaan pula, terdapat perbezaan yang agak ketara dari segi etnik, agama dan aliran pendidikan. Pelajar Melayu dan beragama Islam majoritinya menerima peruntukan bahasa Melayu sebagaimana yang termaktub dalam perlembagaan. Namun, bagi pelajar Cina dan India yang beragama Buddha, Hindu dan Kristian adalah lebih rendah. Begitu juga antara sekolah kebangsaan dan sekolah jenis kebangsaan sama ada di peringkat rendah atau menengah. Jika dibandingkan mengikut etnik, tahap penerimaan pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu adalah lebih rendah khususnya bagi pelajar Cina dan India. Ini menjelaskan pelajar Melayu menerima peruntukan yang termaktub dalam perlembagaan tetapi kebanyakan pelajar Cina dan India kurang menerima.

KESIMPULAN

Peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan sangat memberi implikasi terhadap hubungan etnik di Malaysia kerana pelajar Melayu khususnya masih lagi sensitif dan peka terhadap hal yang berkaitan dengan bahasa Melayu di mana analisis menunjukkan tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan mereka adalah tinggi. Manakala bagi pelajar bukan Melayu, walaupun tahap pengetahuan dan kefahaman mereka agak tinggi, tetapi tahap penerimaan agak rendah. Maka, isu ini perlu diberi perhatian yang serius agar setiap etnik di Malaysia mempunyai tahap penerimaan yang tinggi terhadap apa yang termaktub dalam perlembagaan. Hanya melalui tahap penerimaan yang tinggi inilah konflik yang berkaitan bahasa Melayu dapat dikurangkan. Disebabkan kedua-dua isu ini sensitif dalam kalangan rakyat, sikap prejudis, rasisme dan etnosentrisme terhadap agama dan etnik lain perlu dielakkan. Ini boleh dilakukan dengan

mengadakan dialog antara agama dan etnik dengan lebih kerap dalam kalangan rakyat. Selain peranan agensi kerajaan seperti Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional, pertubuhan bukan kerajaan (NGO) juga perlu bergerak aktif memainkan peranan yang sama.

Peruntukan bahasa Melayu juga akan terus menjadi isu dalam masyarakat di Malaysia pada masa hadapan. Ini mengesahkan pandangan Faridah Jalil (2007) yang mengatakan isu tentang kontrak sosial yang berkaitan dengan bahasa Melayu dalam perlembagaan adalah merupakan perbincangan yang sering mengalami pasang surut akan terus berlaku jika tahap penerimaan pelajar bukan Melayu tidak ditangani dengan baik. Disebabkan terdapat perbezaan yang agak ketara mengikut etnik, agama, aliran pendidikan sekolah rendah dan aliran pendidikan sekolah menengah terhadap tahap pengetahuan, kefahaman dan penerimaan pelajar terhadap bahasa Melayu dalam perlembagaan, maka faktor-faktor demografi ini sangat relevan dalam mempengaruhi isu-isu berbangkit. Ini kerana kajian oleh Amir Dawi Hasan (2004) dan Mansor Mohd Noor (2005) menunjukkan melalui interaksi yang kerap antara pelbagai etnik dapat mengecilkan jurang pemisah antara etnik, sikap prejudis, rasisme dan etnosentrisme. Adalah dicadangkan agar Sekolah Wawasan diperluaskan di seluruh negara agar pelajar yang berlainan etnik ini dapat berinteraksi sejak dari peringkat sekolah rendah. Di samping itu, program Rancangan Integrasi Murid untuk Perpaduan atau RIMUP perlu digerakkan secara aktif oleh Kementerian Pelajaran Malaysia. Ini akan menyebabkan mereka terdedah kepada etnik lain dan akan lebih bersifat terbuka terhadap agama dan budaya etnik lain. Manakala aliran pendidikan sekolah menengah perlu hanya satu sahaja iaitu sekolah menengah kebangsaan di mana sekolah menengah jenis kebangsaan diserapkan menjadi sekolah menengah kebangsaan.

Di peringkat IPT pula, disebabkan dasar berkaitan dengan perpaduan dan hubungan etnik lebih jelas di peringkat sekolah dan tiada langkah penerusan dibuat di peringkat IPT dan terpulang kepada pihak IPT untuk melaksanakannya, maka langkah berikut perlu diambil kira iaitu:

- Memupuk kesedaran kepada para pelajar pentingnya interaksi antara etnik dengan memasukkan unsur-unsur interaksi sebagai agenda universiti seperti menjelaskan dalam buku panduan pelajar dan minggu suai kenal.
- Memastikan aktiviti kurikulum seperti mewajibkan tutorial dan tugas pelajar secara berkumpulan mestilah terdiri daripada pelbagai etnik dan pemahaman budaya dan agama merentasi kurikulum.

- Melaksanakan pelbagai aktiviti kokurikulum yang melibatkan pelbagai etnik seperti projek pelajar, persatuan pelajar dan sebagainya melalui Jabatan Hal Ehwal Pelajar di setiap universiti.
- Membuat Dasar Penginapan Kampus di mana melalui dasar ini pelajar disyaratkan tinggal minimum satu sesi akademik dengan pelajar yang berlainan etnik dan agama.
- Memastikan tren penubuhan IPT yang menjurus ke arah satu etnik sahaja perlu dielakkan khususnya di IPTS.

Di luar institusi pendidikan pula, menunjukkan faktor-faktor keluarga, agama, lokasi kediaman, pekerjaan dan komuniti setempat banyak mempengaruhi corak pemikiran terhadap sesuatu isu melalui kajian oleh Adnan Kamis (1994), Amir Dawi Hasan (2004), Fazilah Idris (2008), Mansor Mohd Noor (2005) dan Zaharah Hassan et al. (2006). Ini selari dengan dapatan kajian ini di mana faktor agama dan etnik sangat mempengaruhi persepsi pelajar terhadap peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan. Justeru, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan perlu mengambil kira lokasi kediaman di taman-taman perumahan baru tidak berpola mengikut etnik, penubuhan jawatankuasa taman yang dianggotai pelbagai etnik khususnya melalui Rukun Tetangga dan interaksi di tempat kerja. Perlu juga dibuat kursus pengurusan masyarakat pelbagai budaya diberikan kepada pemimpin masyarakat seperti ahli politik, pengamal media dan persatuan-persatuan oleh Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional.

Begitu juga dengan sistem pendidikan yang dikatakan gagal menerapkan kefahaman pelajar terhadap kontrak sosial sehingga mereka tidak faham dan seterusnya sukar untuk menerima apa yang termaktub dalam perlembagaan. Kesukaran tahap penerimaan inilah yang menyebabkan sering berlaku konflik apabila muncul isu yang berkaitan dengan peruntukan bahasa Melayu dalam perlembagaan. Untuk itu, penulisan buku teks khususnya sejarah perlu ditulis dengan memberi penekanan kepada rasional kenapa dan bahasa Melayu mempunyai kelebihan dan keistimewaan seperti yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan. Penekanan kepada rasional sesuatu perkara itu lebih menyebabkan pelajar mudah menerima kerana mereka adalah golongan terpelajar dan mempunyai pemikiran yang kritis dan terbuka terhadap sesuatu isu. Keadaan seperti memaksa mereka menerima sesuatu tanpa ada kerasionalannya menyebabkan golongan ini akan menentangnya. Modul Hubungan Etnik Kementerian Pengajian Tinggi sekarang perlu ditambah baik khususnya tajuk tentang Perlembagaan Malaysia dalam

konteks hubungan etnik di Malaysia agar memasukkan peruntukan bahasa Melayu mengenai jumlah pengundi bagi sesuatu kawasan pilihanraya yang tidak sama antara bandar dan luar bandar yang merupakan sebahagian dari keistimewaan bahasa Melayu (Nazri Muslim 2011).

Hubungan etnik di kalangan pelajar IPTA tidak begitu menunjukkan ketegangan, berkemungkinan kerana terdapat penyeliaan yang dibuat oleh pentadbiran universiti terhadap kegiatan dan tingkah laku pelajar ketika berada di kampus. Namun, terdapat ruang bahawa apabila pelajar ini meninggalkan kampus dengan pengetahuan dan kefahaman yang rendah terhadap peruntukan berkaitan bahasa Melayu boleh mempengaruhi hubungan etnik masyarakat luar kampus. Oleh itu adalah mustahak untuk mengambil langkah proaktif supaya kefahaman yang lebih tinggi dapat diterapkan di kampus.

RUJUKAN

- Abdul Aziz Bari. 2005. *Islam dalam Perlembagaan Malaysia*. Petaling Jaya: Intel Multimedia and Publication.
- Adnan Kamis. 1994. Satu kajian latar belakang sosial dan hubungannya dengan sikap prasangka atau toleransi terhadap integrasi nasional. Tesis Doktor Falsafah, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Amir Dawi Hassan. 2004. Hubungan etnik di IPT: Satu kajian etnografi dan model budaya di kalangan pelajar berlainan etnik. Disertasi Doktor Falsafah, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Awang Sariyan. 2008. Trend penulisan kritis semasa: Analisis isu-isu utama bangsa dan negara. *Kesturi* 15 (1&2): 19-35.
- Azman Amin Hassan. 2005. Solving conflicts in a multicultural society: The case of Kampung Medan. Dlm. Muhammad Kamarul Kabilan dan Zaharah Hassan (Pnyt.). *Reading on ethnic relations in a multicultural society*. Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Baharom Mahusin. 2006. Arah hubungan kaum di Malaysia. *Utusan Malaysia*, 26 November.
- Berita Harian*. 2009.
- Faridah Jalil. 2007. Perlembagaan Persekutuan menangani cabaran semasa dan mendatang. Dlm. Faridah Jalil (pnyt.). *Undang-Undang Malaysia: 50 tahun merentasi zaman*. Bangi: Fakulti Undang-Undang, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Fazilah Idris. 2008. The influence of individual attributes on inter-ethnic tolerance among early youth in Selangor. Tesis Ph.D., Universiti Putra Malaysia.
- Fernando, J.M. 2002. *The Making of the Malaysian Constitution*. Kuala Lumpur: JMBRAS.
- Harding, A. 1996. *Law, Government and the Constitution in Malaysia*. Kuala Lumpur: Malayan Law Journal Sdn. Bhd.
- Hasnah Hussin. 2007. Pembangunan etnik di Malaysia. *Pemikir*: April-Jun Bil. 43.
- Heng Pek Khoo. 1988. *Chinese Politics in Malaysia*. Singapore: Oxford University Press.

- Hickling, R.H. 1960. *An Introduction to the Federal Constitution*. Kuala Lumpur: Government Printer.
- Karl von Vorys. 1975. *Democracy without Consensus*. Princeton: Princeton University Press.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. 1970. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychology Measurement* 30(3): 607-610.
- Malaysia. 2004. *Pelan Tindakan Perpaduan dan Integrasi Nasional Lima Tahun (2005-2010)*. Putrajaya: Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional.
- Malaysia. 2006. *Rancangan Malaysia Kelapan*. Putrajaya: Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri.
- Mansor Mohd Noor. 2005. *Integrasi Etnik di IPTA*. Pulau Pinang: Institut Penyelidikan Pendidikan Tinggi Negara.
- Mansor Mohd Noor, Abdul Rahman Abdul Aziz & Mohamad Ainuddin Iskandar Lee. 2006. *Hubungan Etnik di Malaysia*. Petaling Jaya: Prentice Hall Pearson Malaysia.
- Means, G.P. 1991. *Malaysian Politics. The Second Generation*. Singapore: Oxford University Press.
- Milne, R.S. & Mauzy, D.K. 1992. *Politics and Government in Malaysia*. Singapore: Time Book International.
- Mohamed Suffian Hashim. 1987. *Mengenal Perlembagaan Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mohamed Suffian Hashim, Lee, H.P. & Trindade, F.A. 1983. *Perlembagaan Malaysia: Perkembangannya, 1957-1977*. Petaling Jaya: Penerbit Fajar Bakti.
- Mohd Majid Konting. 1990. *Kaedah Penyelidikan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mohd Salleh Abas. 1985. *Unsur-unsur Tradisi dalam Perlembagaan Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Nazri Muslim. 2011. Islam dan orang Melayu menurut Perlembagaan dalam konteks hubungan etnik: Kajian ke atas pelajar Institusi Pengajian Tinggi Awam. Tesis Ph.D., Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
- Oppenheim, A.N. 2004. *Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement*. London: Heinemann.
- Ratnam, K.J. 1969. *Communalism and the Political Process in Malaya*. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- Salleh Buang. 2007. Cadangan hapuskan hak bahasa Melayu. Dlm. Salleh Buang. *Siri Perkembangan Undang-undang di Malaysia: Perlembagaan dan Pentadbiran*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Shamsul Amri Baharuddin. (Ketua Npyt.). 2007. *Modul Hubungan Etnik*. Shah Alam: UPENA.
- Sheriden, L.A. & Groves, H.E. 1979. *The Constitutions of Malaysia*. Singapore: Malayan Law Journal.
- Sidek Mohd Noah. 2002. *Reka Bentuk Penyelidikan: Falsafah, Teori dan Praktis*. Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Syed Husin Ali. 2008. *The Malays: Their Problem and Future*. Petaling Jaya: The Others Press.
- Tuckman, B.W. 1999. *Conducting Educational Research*. Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.

Utusan Malaysia. 2001.

Utusan Malaysia. 2007.

Wiersma, W. 1995. *Research Methods in Education: An Introduction*. Boston: Allyn and Bacon.

Zaharah Hassan, Bahaman Abu Samah & Abu Daud Silong. 2006. Persepsi pelajar universiti terhadap perpaduan Negara. Dlm. Zaharah Hassan, Abdul Latif Samian & Abu Daud Silong (pnvt.). *Readings on Ethnic Relations in a Multicultural Society*. Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.

Nazri Muslim, Ph.D.

Pensyarah

Pusat Pengajian Umum

Universiti Kebangsaan Malaysia

43600 UKM, Bangi, Selangor, MALAYSIA.

E-mail: nazrim@ukm.my

Abdul Latif Samian, Ph.D.

Profesor

Institut Alam dan Tamadun Melayu (ATMA)

Universiti Kebangsaan Malaysia

43600 UKM, Bangi, Selangor, MALAYSIA.

E-mail: abdlatif@ukm.my

